

Region Dalarna

Vi mår bra – i hela Dalarna!

Regionplan, budget och finansplan 2020-2022

Innehållsförteckning

Vision: Vår framtidsvision: Vi mår bra – i hela Dalarna!	3
---	----------

Inledning	4
------------------	----------

Målområden	4
-------------------	----------

1. Medborgare	4
2. Medarbetare & Ledarskap	4
3. Hållbar utveckling	5
4. Digital utveckling	5

Politisk organisation och styrning	6
---	----------

Regionfullmäktige	6
Regionstyrelsen	6
a) Hållbarhetsberedningen	7
b) Hälsovalsberedningen	7
c) Forskningsberedningen	8
d) Beredningen för Dalarnas utveckling	8
Finansförvaltning	9
Hälso- och sjukvårdsnämnden	10
Regionala utvecklingsnämnden	12
Kollektivtrafiknämnden	13
Fastighetsnämnden	14
Servicenämnden	15
Tandvårdsnämnden	15
Kultur- och bildningsnämnden	16
Patientnämnden	17
Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna	18
Gemensam nämnd för Tolkservice	18
Gemensam nämnd kostsamverkan, Mora	19
Revisionen	19
Ekonomisk strategi 2020-2022	20
Styrmodell	20
Budgetprocessen	20
Uppföljning	21
Intern kontroll	21

Finansiella förutsättningar, god ekonomisk hushållning och strategi	22
--	-----------

Samhällsekonomi	22
Region Dalarnas ekonomi och strategi	22
God ekonomisk hushållning	23
Skattesats	23
Skatteintäkter, generella statsbidrag, utjämning och befolkningsprognos	23

Statsbidrag för läkemedel	24
Kostnadsutjämning	24
Utveckling av personalkostnader, löneutrymme	24
Löne- och prisförändringar	25
Likviditet	26
Pensionskostnader	26
Lån	26
Investeringar 2020-2022	27
Nyckeltal – tabell	28
Driftbudget 2020	28
Resultatbudget	
Balansbudget	34
Finansieringsbudget	35

Vår framtidsvision: Vi mår bra – i hela Dalarna!

Regionplanen tar sin utgångspunkt i Framtidsresan och Agenda 2030. Med vår framtidsvision vill vi visa vad vårt mål är med Framtidsresan år 2030: Vi mår bra i hela Dalarna!

Dalarna bidrar till Sveriges attraktivitet och ekonomi på ett positivt sätt med ett konkurrenskraftigt näringsliv bestående av små och stora företag och bland dessa flera viktiga exportföretag. Vårt län är ett betydelsefullt besöksområde, sommar som vinter, med norra Europas största vinterdestination som en viktig del. Den gröna ekonomin och landsbygden bidrar till omställningen till ett grönt och hållbart samhälle. En allt större del av maten som vi äter och energin som förbrukas kommer från en hållbar produktion.

Dalarna är en plats där människor trivs, som de söker sig till och som de stannar kvar i. Det är en region som står för mångfald och tolerans där alla människors unika egenskaper och kompetenser tas tillvara. Integration och jämställdhet bidrar till att förbättra Dalarnas förutsättningar för entreprenörskap och innovationskraft. Vi vill att unga ser Dalarna som en attraktiv region där man blir sedd, har möjlighet att påverka och skaffar sig utbildning, arbete och bilda familj i.

Det är människor som vill bo och leva i Dalarna som bildar grogrunden till en plats som fler vill flytta till. Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund som även tar vara på det kulturella arvet. Här kan alla människors skapandekraft och potential få komma till sin rätt. Varje människa är unik och ska känna trygghet i att själv kunna påverka sin livssituation. Gemenskaper där människor tillsammans engagerar sig skapar positiva sammanhang och utvecklar Dalarna. Samhället ska vara extra starkt för dem som mest behöver det.

Ulf Berg
Moderaterna

Sofia Jarl
Centerpartiet

Lisbeth Amnelius-Mörk
Dalarnas sjukvårdsparti

Birgitta Sacrédeus
Kristdemokraterna

Bo Brännström
Liberalerna

Kerstin Lundh
Miljöpartiet

Christer Carlsson
Moderaterna

Inledning

Region Dalarna är länets i särklass största arbetsgivare med cirka 9 000 anställda och med en omsättning på 10 miljarder kronor. Största delen av verksamheten handlar om hälso- och sjukvård till Dalarnas befolkning men sedan 2019 har regionen även ett brett utvecklingsuppdrag. Det handlar om kollektivtrafik, kultur, bildning, hållbar utveckling, tillväxt, företagsutveckling och mycket mera. Allt detta är viktiga verktyg för att kunna utveckla Dalarna mot vår framtidsvision: Vi mår bra i hela Dalarna!

Målområden

I Regionplanen beskrivs visionen och fyra målområden som ska vara vägledande vid nämnders och verksamheters målstyrningsprocesser. Verksamheterna ska i sin tur vidare i linjen forma mål som leder till att uppdragen och visionen uppnås. Målen ska utvärderas systematiskt och i respektive verksamhetsplan ska målens nyckeltal anges, samt hur målen ska formas, mätas och följas upp.

Region Dalarnas målområden är:

1. Medborgare
2. Medarbetare och Ledarskap
3. Hållbar utveckling
4. Digitalisering

1. Medborgare

Alla människors lika rätt och okränkbara värde är utgångspunkten för Region Dalarnas verksamhet. Alla människor ska mötas med respekt och ges möjlighet att själva ta ansvar för och påverka sina liv. För såväl individ som samhälle är det av stor vikt att folkhälsan förbättras. Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med:

- Ökad närhet i hela Dalarna
- Ökad kvalitet
- Att kunna leva ett långt och lyckligt liv i Dalarna

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mål utifrån ovan nämnda punkter.

2. Medarbetare och Ledarskap

Region Dalarna ska vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare. Långsiktighet krävs i arbetet med att behålla, rekrytera och utveckla medarbetare. Medarbetarskapet behöver utvecklas och särskilt fokus behöver sättas på ledarskapsutveckling. Det är viktigt att vi trivs på arbetet och har en god arbetsmiljö. Vi ska skapa arbetsplatser där medarbetarna stannar kvar och utvecklas. Ett gott ledarskap är nyckeln till framgång. Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med:

- Ökad trivsel på jobbet
- Ökad fast bemanning - minskat beroende av hyrpersonal
- Bättre stöd i ledarskapet

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mål utifrån ovan nämnda punkter.

3. Hållbar utveckling

Dalarna ska ha en hållbar utveckling ur de tre perspektiven social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Det ska vara självklart att kunna leva på sin lön och ha ett arbete att gå till. Företagarna ska uppleva att näringslivsklimatet är gott. Region Dalarna och Dalarnas kommuner ska ha goda samverkansformer som säkerställer en positiv utveckling som kommer dalfolket till del.

Regionens negativa miljöpåverkan måste minska och bidra till att få bort gifter och utsläpp från fossila bränslen. Den mat vi stoppar i oss ska vara sund, säker och inte komma från djur som behandlats med antibiotika i tillväxtsyfte. Region Dalarna har ett stort miljöansvar och behöver ta medvetna beslut vid inköp och upphandling av material, transporter, livsmedel, med mera.

En välordnad och god ekonomi är en förutsättning för att klara den utveckling som krävs sett till regionens demografiska utmaningar. Styr- och ledningssystem behöver utvecklas så att det blir enkelt för verksamheterna att hålla kostnadsutvecklingen nere.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med:

- Minskad miljöpåverkan
- Starkare ekonomi
- Bättre infrastruktur i hela Dalarna

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mål utifrån ovan nämnda punkter.

4. Digitalisering

Digitalisering är en stor utmaning för Region Dalarna men också en stor möjlighet. Tillgången till den digitala infrastrukturen behöver fortsätta att byggas ut i hela länet. Rätt använd bidrar digitaliseringen till att öka närheten och servicen, trots stora avstånd. Digitalisering kan också bidra till ett ökat självbestämmande och demokratiskt deltagande. Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med:

- Ökad demokrati och ökat inflytande
- Ökad produktivitet och effektivitet
- Modernisering av arbetsmetoder

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mål utifrån ovan nämnda punkter.

Politisk organisation och styrning

Regionfullmäktige

Regionfullmäktige är Region Dalarnas högsta beslutande församling.

Regionfullmäktige fattar beslut i strategiska och övergripande frågor såsom ekonomi, budget, skattesats, patientavgifter, mål och riktlinjer för verksamheten.

Regionfullmäktige ger Regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att genomföra och verkställa vad som anges i denna Regionplan.

Regionstyrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för att verksamheten i nämnderna bedrivs enligt de mål och uppdrag som fullmäktige har fastställt. Styrelsen bereder ärenden som ska tas upp i regionfullmäktige. Styrelsen ansvarar för att budgeten hålls och följs upp, att regionfullmäktiges beslut genomförs och för miljö och säkerhet inom regionen. Dessutom har Regionstyrelsen det övergripande arbetsgivaransvaret.

Regionstyrelsen styr och ansvarar för Central förvaltning och Finansförvaltning. Central förvaltning stödjer regionens övergripande förtroendemannaorganisation, tjänstemannaledningen och samtliga verksamheter. Från Central förvaltning sköts också regionens externa engagemang.

Regionfullmäktige uppdrar till Regionstyrelsen i egenskap av styrelse att:

- Tillse att samtliga nämnder upprättar en budget och verksamhetsplan, med utgångspunkt i Regionplanen, som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.

Regionfullmäktige uppdrar till Regionstyrelsen i egenskap av driftsnämnd att:

-
- Upprätta en budget och verksamhetsplan, med utgångspunkt i Regionplanen senast 15 december 2019.
 - Ansvara för utveckling av budgetprocessen.
 - Utveckla och tydliggöra investeringsprocessen vad gäller den politiska påverkan på utredning, finansiering, beslut och igångsättningstillstånd.
 - Tillse att styrelse och nämnder håller sig till fastslagen budget och att åtgärder vidtages när så inte sker.
 - Resultatet ska vara minst 1 procent år 2020, och 2 procent senast år 2022.
 - Ansvara för och besluta om användningen av riktade statsbidrag.
 - Upprätta riktlinjer för hur projekt upprättas, beviljas och följs upp inom regionen.
 - Säkerställa att utvecklingen av det hälsofrämjande arbetet fortsätter.
 - Fortsätta arbetet med att öka primärvårdens andel av de totala resurserna för Hälso- och sjukvården över tid.
 - Kontinuerligt arbeta med att effektivisera och utveckla de administrativa stödfunktionerna.
 - Arbeta med utvecklingen av Regionens medarbetare och en attraktivare arbetsmiljö.
 - Förbättra arbetet med att stödja och främja ett gott ledarskap.
 - Säkerställa att sjuksköterskor som arbetar i den direkta vården och med dess utveckling ska få ta del av ett särskilt lönelöft.
 - Bli bättre på att rekrytera, behålla och vidareutbilda medarbetarna.

- Arbeta vidare med bemötandefrågor enligt diskrimineringslagens sju grunder.
- Medarbetarna ska ha en god arbetsmiljö och den ska återkommande mätas.
- Utredda om regionen i högre omfattning kan använda finansieringsmodellen anslagsfinansiering för en bättre ekonomistyrning.
- Sjukfrånvaron ska minska med 0,5 procentenheter i Region Dalarna, jämfört med år 2019.
- Utveckla den individuella lönesättningen.

Regionstyrelsen/Central förvaltning, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	312 733	327 328	334 530	341 889
Investeringsram	1 000	1 000	0	0

Förutom en uppräknings om 2,2 procent, exklusive hyra för egna lokaler, har Central förvaltnings ram utökas med 0,2 miljoner kronor för Kunskapsstyrning samverkansnämnd och Programråd Äldres Hälsa. För Kunskapsnätverket samisk hälsa har också en utökning skett med 0,2 miljoner kronor. Medel för Samordnare för bevakning i Falun och Mora, samt Samordnare för hyra i Ludvika har överförts från Finansförvaltningen.

a) Hållbarhetsberedningen

Hållbarhetsberedningen bedriver utvecklingsarbete och bereder hållbarhets- och folkhälsofrågor i Region Dalarna. Fokus är på miljö- och hälsofrågor. Hållbarhetsberedningen belyser ekonomiska frågor när det handlar om mål och prioriteringar utifrån Agenda 2030. Beredningen har initiativrätt till Regionstyrelsen men inte någon egen beslutsrätt. Folkhälsofrågorna kommer att beredas i samarbete med Hälso- och sjukvårdsnämnden. I dessa frågor ska också Hållbarhetsberedningen samverka med Valfärdsrådet. I Regionplan 2019 beslutades att Regionen skulle arbeta med att minska utsläppen av läkemedelsrester, att utreda miljöcertifieringsmöjlighet för hela Region Dalarna samt om en resepolicy. Hållbarhetsberedningen ges i uppdrag att fortsätta arbeta med dessa uppdrag.

Region Dalarnas mål är att minska utsläppen av växthusgaser med 75 procent till år 2030, utifrån 2018 års utsläppsnivå. Under planperioden uppdras särskilt till hållbarhetsberedningen att:

- Arbeta tillsammans med serviceförvaltningen med upphandlingar som styr mot mer miljösmarta och hållbara inköp av till exempel livsmedel.
- Göra Agenda 2030-målen kända i organisationen.
- Arbeta fram ett förslag till hållbarhetsprogram i enlighet med Agenda 2030.
- Ta fram en checklista för hållbarhet och folkhälsa.
- Fortsätta arbetet med att minska utsläppet av läkemedelsrester i avloppssystemet.

b) Hälsovalsberedningen

År 2009 fattade Riksdagen beslut om införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV). I Region Dalarna benämns valfrihetssystemet Hälsoval Dalarna. Den politiska ambitionen är att stärka patienternas och medborgarnas ställning och inflytande i vården. Lagen om vårdval inom primärvården kan stödja denna ambition genom att

leda till ett breddat vårdutbud och förbättrad kvalitet och tillgänglighet. Det skulle medföra ett ökat förtroende för primärvården, en större frihet, ökat lokalt ansvar för vårdgivare oavsett driftsform och dessutom en tydligare konkurrens. Beredningen uppdras att under planperioden:

- Förbättra ersättningssystemet för hälsoval så att det blir attraktivt för fler att etablera vårdcentraler och andra mottagningar.
- Utreda hur hälsoval kan utvecklas för att så många som möjligt kan erbjudas en fast vårdkontakt i primärvården.

Regionstyrelsen/Hälsoval, beställarenhet tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
- Hälsovalsersättning	1 204 896	1 235 404	1262583	1290359
- Förmånsläkemedel	202 645	207 103	211659	216316
- Hälsoval, stab	3 105	4 704	4808	4913
Summa	1 410 646	1 447 211	1 479 050	1 511 589
Investeringsram	0	0	0	0

Förutom en uppräknings om 2,2 procent, exklusive hyra av egna lokaler, har ramen utökats med 4 miljoner kronor avseende medicinsk utveckling.

Hälsovalsenheten har också kompenserats med 1,480 miljoner kronor för nya tjänster, varav en som objektspecialist E-hälsa. Kompensationen överförs från Central förvaltning.

c) Forskningsberedningen

För att kunna granska om prioriteringar implementeras och om de medicinska insatserna medför förbättrad hälsa och förhöjd livskvalitet behöver Region Dalarna utveckla forskningsberedningen till att även vara ett råd för prioriteringar inom hälso- och sjukvården. Forskningsberedningen uppdras att under planperioden:

- Utreda och belysa prioriteringsarbetet inom hälso- och sjukvården.
- Följa implementeringen av kunskapsstyrningsarbetet.
- För regionstyrelsens räkning särskilt belysa kvalitetsfrågor.
- Stimulera etablering av forskning och framväxten av entreprenörer inom hälso- och sjukvården i anslutning till regionens lasarett.
- Utvärdera arbetet med akademiska vårdcentraler.

d) Beredningen för Dalarnas utveckling

Beredningen för Dalarnas utveckling (BDU) är ett samverkansorgan mellan länets kommuner och Region Dalarna i gemensamma utvecklingsfrågor och i genomförandet av Dalastrategin. Ett gemensamt agerande för Dalarnas bästa ska åstadkommas i balans med den kommunala och regionala självstyrelsen. Beredningen uppdras att under planperioden:

- Förbättra dialogen mellan regionen och länets kommuner.

Finansförvaltning

Inom finansförvaltningen redovisas kostnader för pensioner, löneskatt på pensioner, premie för patientförsäkringen, interna ränteintäkter samt intäkter och kostnader för specialdestinerade statsbidrag innan beslut om dessas nämndtillhörighet.

Regionstyrelsen/Finansförvaltning, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	348 140	232 780	192 100	199 021

Finansförvaltningens ram ser ut att vara avsevärt lägre för 2020 än för 2019. Detta beror dels på att utrymme för riktade statsbidrag återförts till Finansförvaltningens drift, men också då det kollektiva effektiviseringspaketet om 125 miljoner kronor - som särskilt riktas till Hälso- och sjukvårds-, samt Kollektivtrafiknämnden - återfinns här. Detta rör områdena läkemedel, ökad produktivitet genom vård i egen regi/ökad vårdförsäljning, minskat beroende av hyrpersonal, samt sjukresor.

Nämnderna ges i uppdrag att omedelbart påbörja arbetet med att verkställa de utpekade effektiviseringarna. Utfallet på det påbörjade arbetet ska redovisas vid dialogmötet i oktober.

I ram återfinns 40 miljoner kronor särskilt avsatta för omställningskostnader, samt 60 miljoner kronor avseende utveckling/oförutsedda händelser, inklusive medicinsk utveckling. Hos Finansförvaltningen har också särskilda utrymmen avsatts för att kunna möta förhöjda kostnader avseende Medicinsk Teknik och IT (MiT), indexering för kollektivtrafik, samt köp av vård från Uppsala Akademiska sjukhus om totalt 76 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Människor i Dalarna ska känna trygghet i att det ska finnas hjälp att få när man behöver den. Nära till hands. Det ska finnas stor valfrihet med fler aktörer och alla patienter ska erbjudas en fast vårdkontakt. Kvaliteten är viktigast, inte driftsformen. Hälso- och sjukvården ska vara effektiv, pålitlig och hålla hög kvalitet.

För de mest sjuka och sköra människorna kan vården komma hem. Mobila team utvecklas i hela Dalarna i samverkan med länets kommuner. Primärvården ska få en större roll i omställningen till en närmare vård, där samarbetet stärks med den specialiserade vården och den kommunala vården och omsorgen.

För människor med psykisk ohälsa ska det finnas mobila team inom psykiatrin. Det akuta omhändertagandet vid psykisk sjukdom ska utvecklas. Det ska inte vara några köer till barn- och ungdomspsykiatrin.

Region Dalarna ska ligga i framkant inom e-hälsa för att öka tillgängligheten, samt underlätta för patienter och medarbetare.

I Dalarna kraftsamlar vi för att människor inte ska bli sjuka. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet stärker människor så att fler kan leva ett långt och lyckligt liv.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har ett särskilt ansvar att uppmärksamma och följa hälso- och sjukvårdens behov och utveckling. Bland annat behöver en närmare vård utvecklas för att möta framtidens behov och utmaningar. Nämnden ska planera hälso- och sjukvården i regionen tillsammans med den hälso- och sjukvård som andra vårdgivare erbjuder.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för samverkan med länets kommuner i Valfärdsrådet. Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, med dess fem divisioner, samt Förvaltningen för Hörsel- och syn.

Regionfullmäktige uppdrar till Hälso- och sjukvårdsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till Regionstyrelsen senast 15 december 2019.
- Konkurrensutsätta verksamheter för att utveckla kvalitet och tillgänglighet.
- Utveckla den digitala vårdcentralen, Min vård, med fler funktioner och tjänster, sänkta patientavgifter och förstärkt marknadsföring.
- Sänka regionens kostnader för läkemedel.
- Utredda hur förlossningsvård och eftervård kan förstärkas med syftet att skapa säkrare och tryggare förlossningar för alla kvinnor i hela Dalarna.
- Starta ytterligare två familjecentraler tillsammans med Dalarnas kommuner.
- Införa fler mobila vårdteam i regionen, i samarbete med kommunerna, i syfte att förbättra omhändertagandet av de mest sjuka och sköra patienterna.
- Göra det möjligt att boka och omboka sin tid via webben.
- Se över möjligheten att utöka antalet platser på Patienthotellet i Falun och införa platser i anslutning till Mora lasarett.
- Erbjuder självtest för HPV-virus till dem som ej hör sammar kallelse för cellprovtagning på MVC.

- Utredda om vaccinationsprogrammet för HPV-virus ska utökas till att även omfatta pojkar.
- Låta ett eget rum inom slutenvården vara en målsättning och att inte behöva dela rum med det motsatta könet en självklarhet.
- Korta köerna och öka kvaliteten i barn- och ungdomspsykiatri.
- Utveckla ett bättre akut omhändertagande inom psykiatri med ett mobilt vårdteam eller en psykiatri-ambulans.
- Påbörja arbetet med effektiviseringar inom områdena läkemedel, vård i egen regi/ökad vårdförsäljning samt minskat beroende av hyrpersonal.

Hälso- och sjukvårdsnämnden/Hälso- och sjukvård, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
- Hälso- och sjukvård	5 013 677	5 146 444	5 259 666	5 375 378
- Förmånsläkemedel	591 053	608 785	622 178	635 866
- Högspecialiserad vård	579 144	596 516	609 642	623 054
Summa	6 183 874	6 351 747	6 491 485	6 634 298
Investeringsram	123 000	107 000	116 000	35 000

Hälso- och sjukvårdens ram kompletterades i februari 2019 med beslut om medel fördelade ur övergripande ram hos Finansförvaltningen. Kolumnen *budget 2019* är kompletterad med de posterna, totalt 59 miljoner kronor.

Förutom uppräknings om 2,2 procent, exklusive hyra för egna lokaler, har ramen för Hälso- och sjukvården kompletterats med 9 miljoner kronor avseende Asyl- och migranthälsa/Kris och trauma, samt för medicinsk utveckling med 20 miljoner.

Posterna *Förmånsläkemedel* respektive *Högspecialiserad vård* är uppräknade med 3 procent för 2020, enligt LPIK (prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner).

Inom Finansförvaltningen har medel avsatts för att kunna möta en eventuellt högre prisuppräkning än LPIK på grund av ombyggnation vid Uppsala akademiska sjukhus.

Hälso- och sjukvårdsnämnd/Hörsel och syn Region Dalarna, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	61 052	62 369	63 741	65 143
Investeringsram	2 000	2 000	2 000	1 000

Förutom en uppräkning om 2,2 procent, exklusive hyra för egna lokaler har ingen förändring skett i Hörsel och syns budget.

Regionala utvecklingsnämnden

Kompetensförsörjning är en helt avgörande fråga för länets fortsatta utveckling och tillväxt. För att klara kompetensförsörjningen krävs en väl fungerande samverkan och dialog mellan berörda aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Dalarna är Sveriges fjärde största exportlän och många företag agerar på en global marknad. För att stärka näringslivet och underlätta livet för boende i Dalarna krävs en bättre infrastruktur med god tillgänglighet och fungerande transporter.

Samverkan med statliga myndigheter, däribland även länsstyrelsen och Högskolan Dalarna, behöver vidareutvecklas och hitta mera ändamålsenliga former. Frågan om statens närvaro i regionen är prioriterad. Nämnden ska bidra till en modern och stärkt transportinfrastruktur som skapar förutsättningar för gods- och persontransporter inom länet med goda kopplingar till omvärlden. Restiden på Dalabanan ska kortas ned.

I Dalarna som kunskapsregion ska utbildning och vidareutbildning premieras. Region Dalarna och Dalarnas kommuner ska ha goda samverkansformer för att erbjuda dalfolket en god samhällsservice. Högskolan ska utvecklas i samklang med arbetsmarknaden och näringslivet i Dalarna. Företag ska ha goda förutsättningar att transportera varor och tjänster. Den digitala utbyggnaden ska prioriteras i hela regionen.

Regionala utvecklingsnämnden ska företräda regionala intressen, samla aktörer, skapa samarbeten och göra prioriteringar med långsiktig och strategisk planering. Nämnden ska även ta initiativ, leda, samordna och koordinera utvecklingsprocesser i länet. Den regionala utvecklingsförvaltningen är en aktör och en samarbetspartner för utbildningsanordnare och andra relevanta aktörer i det strategiska arbetet med kompetensförsörjning.

Nämnden ska bidra till en modern och stärkt transportinfrastruktur som skapar förutsättningar för gods- och persontransporter inom länet med goda kopplingar till omvärlden. Vidare ska Regionala utvecklingsnämndens verksamhet ha ett EU/internationellt perspektiv.

Regionala utvecklingsnämnden ansvarar för den Regionala utvecklingsförvaltningen.

Regionfullmäktige uppdrar till Regionala utvecklingsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Kommunikationerna till norra Dalarna ska ligga i linje med näringslivets utveckling och behov.
- Jämställdhets- och integrationsperspektivet ska genomsyra det regionala utvecklingsarbetet.
- Verka för kortare restider på Dalabanan.
- Under planperioden tillsammans med kommunerna verka för att kvaliteten på gymnasieutbildningarna förbättras samt att utbudet på utbildningar svarar upp emot arbetsmarknadens krav på kompetens.

Regional utvecklingsnämnd, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	28 840	29 547	30 197	30 861
Investeringsram	0	0	0	0

Förutom en uppräknings om 2,2 procent, exklusive hyra för egna lokaler, har Regionala utvecklingsnämnden kompenserats för den differens som uppstod i samband med att 2019 års budget lades. Nämndens utrymme baserades då på för låg nivå och ingen hänsyn togs till kostnader för Beredningen för Dalarnas utveckling, BDU. Totalt kompenseras nämnden med 0,7 miljoner kronor för dessa poster. Avsättning till den centrala lönepoten har också gjorts för 2020.

Kollektivtrafiknämnden

Utbyggd tågtrafik kombinerat med en genomtänkt regional busstrafik ger människor ökade möjligheter att välja bostadsort och arbetsplats. Ett mål är att kunna erbjuda en attraktivare kollektivtrafik. Resandet med färdtjänst och sjukresor påverkar varandra. En bättre samordning av dessa tjänster är nödvändigt för att kunna förbättra servicen.

Trafikförsörjningsprogrammet anger kollektivtrafikens inriktning de kommande åren. Under år 2020 beslutar regionfullmäktige om ett nytt program. Med en QR-kodläsning kan digitala kallelser och bussbiljetter skickas ut till patienten/resenären vilket kommer förbättra kvaliteten och effektivisera arbetet.

Regionfullmäktige uppdrar till Kollektivtrafiknämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Ansvara för att processen med trafikplanering involverar kommunerna på ett tillfredsställande sätt.
- Arbeta fram en hållplatsstrategi.
- Färdigställa trafikförsörjningsprogrammet (fastställs av fullmäktige).
- Se över och utveckla det gemensamma skolskjutsreglementet tillsammans med kommunerna.
- Utveckla QR-kodläsning för digital kallelse som buss- och tågbiljett.
- Ha handlingsberedskap för att fordonsflottan ska övergå till biogasdrift i det fall biogasproduktion startar i Dalarna.
- Fakturera incitamentskostnaderna för kulturbussen.
- I samverkan med Hälso- och sjukvårdsnämnden/förvaltningen omedelbart påbörja arbetet med att arbeta fram hur sjukresor i länet kan organiseras och effektiviseras till en lägre kostnad. Nämnden förutsätts återkomma med lägesbild för detta arbete vid dialogmöte i oktober 2019.
- Utredda möjligheten att färdtjänstberättigade ska kunna resa avgiftsfritt i den reguljära kollektivtrafiken

Kollektivtrafiknämnd, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	596 890	609 849	623 266	636 978
Investeringsram	3 000	9 000	0	0

Kollektivtrafiknämndens regionbidrag är uppräknat med 2,2 procent exklusive hyror för egna lokaler. Utöver det kvarstår den besparing som fastställdes i samband med skatteväxlingen av kollektivtrafik. Ekonomiskt utrymme återfinns inom posten *Omställningskostnader* hos Finansförvaltningen. Återstående besparing enligt ursprunglig omställning beräknas för 2020 uppgå till cirka 20 miljoner kronor. Inom Finansförvaltningen återfinns också ett utrymme som ska täcka 2020 års bränsle- och ränteindexering då denna inte beräknas rymmas i den uppräknings som gjorts av Kollektivtrafiknämndens ram.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden ansvarar för all fastighetsförvaltning och lokalförsörjning inom regionen för att säkra att fastigheternas värde bevaras. Ansvaret omfattar bland annat investeringar i fastigheter och övergripande energiförsörjning samt beslut om köp, försäljning och rivning av fastigheter. För att verksamheten ska utföra sina uppdrag bra och kostnadseffektivt måste hänsyn tas till funktionssäkerhet och frågor om robusthet redan i den tidiga planeringen av nya eller förändrade verksamheter, funktioner och tekniska system.

Regionfullmäktige uppdrar till Fastighetsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Fortsätta att satsa på förnyelsebar energi, bland annat genom att anlägga solceller på regionens fastigheter.
- Ta fram en träbyggnadsstrategi.
- Utveckla kvalitetssäkringen vid upphandlingar.
- Arbeta med att digitalisera och automatisera styrning av exempelvis värme och ventilation för ytterligare effektivisering av drift och underhåll.
- Sänka utsläppen av växthusgaser.

Fastighetsnämnden, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Avkastningskrav	-24 200	-29 300	-29 300	-29 300
Investeringsram	412 000	480 000	565 000	665 000

Fastighetsnämndens avkastningskrav justeras till 29,3 miljoner kronor för hela perioden. Inga hyreshöjningar ska ske för verksamheter i egna lokaler. Hyror till externa hyresgäster ska hålla en marknadsmässig nivå.

Serviceenämnden

Serviceenämnden ansvarar för servicen inom regionen. Här finner vi förvaltningen Regionsservice som leder, utför, utvecklar och effektiviserar servicetjänster inom kost, städ, transport, fastighetsteknik, vårdnära service och Fredriksbergstvädden. Servicen kan utföras i egen regi, i samarbete med andra huvudmän eller genom upphandling. I nämndens uppdrag ingår bland annat att utvärdera så att det är den mest fördelaktiga driftsformen för koncernen som hela tiden används för att medverka till att Region Dalarna uppnår en långsiktigt hållbar ekonomi.

Regionfullmäktige uppdrar till Serviceenämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Breddinföra Vårdnära service i samverkan med hälso- och sjukvården och andra berörda aktörer.
- Leverera god service med bra kvalitet och bidra till nytta och kostnadseffektivitet i hela koncernen.
- Arbeta med att optimera digitala beställarfunktioner.

Serviceenämnden, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Avkastningskrav	-9 900	-9 900	-9 900	-9 900
Investeringsram	10 000	8 000	7 000	8 000

Serviceenämndens avkastningskrav är oförändrat under perioden.

Tandvårdsnämnden

Nämnden har ansvar för att Folktandvården arbetar efter den övergripande verksamhetsplan som upprättats för tandvården i Dalarna. Genom att förebygga, utreda och behandla tandsjukdomar, symptom och skador ska Folktandvården genom sitt arbete bidra till en god tandhälsoutveckling på lika villkor för befolkningen i Dalarna.

Enligt tandvårdslagen skall Folktandvården ansvara för regelbunden och fullständig tandvård för barn och ungdomar till och med det år de fyller 23 år, specialisttandvård för vuxna, samt akuttandvård och övrig tandvård för vuxna i den omfattning som regionen bedömer lämpligt.

Regionfullmäktige uppdrar till Tandvårdsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Utveckla rekryteringsprocessen tillsammans med regionstyrelsen.
- Ta fram en plan för att bygga en organisation/struktur för framtidens tandvård i Dalarna.

Tandvårdsnämnden, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Folktandvård	209 402	220 397	225 246	230 201
Tandvårdsstöd	36 176	36 972	37 785	38 617
Summa	245 578	257 369	263 031	268 818
Avkastningskrav	-6 900	-6 900	-6 900	-6 900
Investeringsram	9 000	19 000	19 000	9 000

Förutom en uppräknings om 2,2 procent, exklusive hyra för egna lokaler, har Tandvårdsnämndens ram justerats avseende det avdrag för central lönepott som gjordes till 2019. Av Tandvårdsnämndens totala omsättning avser cirka 20 procent konkurrensskyddad verksamhet. Övriga delar är konkurrensutsatt eller myndighetsverksamhet (som arbetar både mot privat och offentlig verksamhet) och avdraget justeras därför till den nivå som motsvarar detta. Avkastningskravet är oförändrat mot 2019.

Kultur- och bildningsnämnden

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund som även tar vara på det kulturella arvet. Kultur och bildning ska vara tillgänglig i hela länet och bidra till demokratisk utveckling.

Kultur- och bildningsnämnden är huvudansvarig för genomförandet av Kultur- och bildningsplanen för åren 2019 - 2022. Nämnden ska vidare inventera och fatta beslut om hur digitaliseringen kan fördjupas inom ansvarsområdet. Barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp för Region Dalarnas kulturverksamhet.

Regionfullmäktige uppdrar till Kultur- och bildningsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Göra Dalarnas kulturskatter mer tillgängliga digitalt och fysiskt.
- Ta fram en strategi för kulturella näringar.
- Förbättra tillgängligheten för kulturarvet.
- I samarbete med Regionala utvecklingsnämnden och Visit Dalarna utveckla besöksnäringen.
- Regionen ska fortsätta att uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.
- Utvärdera om kulturbussen har avsedd effekt.
- Utredda hur Musikkonservatoriet och regionens egna folkhögskolors placering, driftform och finansiering ska se ut i framtiden.

Kultur- och bildningsnämnden, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				

Summa	158 843	162 260	165 330	167 667
Investeringsram	5 000	7 000	8 000	2 000

Förutom en uppräknings om 2,2 procent, exklusive hyra för egna lokaler, har Kultur- och bildningsnämndens ram räknats upp för utökad hyra vid Dalarnas museums nya samlingsmagasin vid Tallenområdet. Hyresökningen kommer sig av installation av förvaringssystem innehållande kompakthyllor, andra hyllsystem och ett partiellt entresolplan inklusive övriga lokalanpassningar. Detta rör bland annat sprinkleranläggning, belysning, med mera. Ibruktageandet av lokalerna är framskjutet och därför har den ursprungliga ekonomiska planen också förskjutits. Flytt och därmed flyttkostnaderna förutsätts i nuläget att ske under både 2019 och 2020. De engångskostnader som uppstår belastar Finansförvaltningen. Försäljningen av de nuvarande magasinerna sker enligt plan tidigast 2021 och återbetalas då till Finansförvaltningen. Dalarnas museum har erhållit stöd för inköp av inredning från Boverket och två andra aktörer.

Patientnämnden

Patientnämnden har till uppgift att främja kontakten mellan patient och hälso- och sjukvården, samt tandvården. Verksamheten är fristående, opartisk och reglerad enligt särskild lag. Nämnden övertar inte ansvar och befogenheter från vårdgivaren och har inga disciplinära befogenheter. Den utåtriktade verksamheten med informationsinsatser är en del av patientnämndens verksamhet.

Stödpersonsverksamheten utgör en annan del. Samverkan mellan patientnämnden, vårdgivare och IVO är en viktig del. Genom regional och nationell uppföljning av ärenden som har koppling till patentlagens intentioner bidrar patientnämnden till kvalitetsutveckling och en ökad patientsäkerhet. Nämnden ska bidra till utvecklade och utökade analysrapporter för att kunna identifiera brister och risker i hälso- och sjukvård och tandvård. Patientnämnden ska genom utökade informationsinsatser och marknadsföring nå ut bredare till befolkningen och till olika verksamheter.

Regionfullmäktige uppdrar till Patientnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Rapportera om verksamheten till Regionstyrelsen två gånger per år.
- Börja redovisa klagomål på divisionsnivå enligt de sju diskrimineringsgrunderna.
- Införa ett system för uppföljning.
- Ta fram information om Patientnämnden på flera av de språk som är representerade bland Dalarnas befolkning.

Patientnämnd, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	6 099	6 233	6 370	6 510
Investeringsram	0	0	0	0

Patientnämndens regionbidrag är uppräknat med 2,2 procent exklusive hyror för egna lokaler.

Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna

Hjälpmedel Dalarna har till uppgift att genom aktivt samarbete över organisations- och huvudmannagränser vara både Region Dalarnas och Dalarnas kommuners resurs gällande tillhandahållande stöd/rådgivning/ konsultation/information/utveckling och utbildning inom hjälpmedelsområdet.

Hjälpmedel Dalarna ska med utgångspunkt ur patientens/brukarens behov tillhandahålla tjänster samt säkra och funktionella hjälpmedel som bidrar till att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. De hjälpmedel och tjänster som tillhandahålls ska vara kostnadseffektiva utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Hjälpmedel Dalarna ska bidra till jämlik hälsa genom att möjliggöra ökad delaktighet och tillgänglighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Uppdraget är också att göra hjälpmedel tillgängliga och begripliga för Dalarnas invånare i syfte att de ska kunna behålla sin självständighet och därmed bidra till ett minskat behov av sjukhusvård och kommunal omsorg.

Regionfullmäktige uppdrar till Hjälpmedelsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Utredda ett högkostnadsskydd för hjälpmedel.

Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	2 784	2 845	2 908	2 972
Investeringsram	33 200	36 000	31 000	31 000

Regionbidraget till Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna är uppräknat med 2,2 procent exklusive hyra i egna lokaler.

Gemensam nämnd för Tolkservice

Tillsammans med Borlänge kommuns tolkförmedling har Region Dalarna bildat en gemensam nämnd för tolkverksamheten. Region Dalarna är ålagd att erbjuda tolk för de våldsökande. Som komplement till de traditionella tolsituationerna som dels är fysiskt på plats med patienten, samt via telefon, finns tjänsten Tolk Online i Dalarna.

Regionfullmäktige uppdrar till den gemensamma nämnden för Tolkservice att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.
- Utred möjligheten att ersätta nämnden med ett samarbetsavtal.

Gemensam nämnd för kostsamverkan, Mora

Den gemensamma nämnden för kostsamverkan i Mora ansvarar för mat- och livsmedelsförsörjningen vid Mora lasarett, samt för den kostservice som Region Dalarna bistår Mora kommuns äldreomsorg med genom köket vid Mora lasarett.

Regionfullmäktige uppdrar till den gemensamma nämnden för kostsamverkan, Mora att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast 15 december 2019.

Den gemensamma nämnden för kostsamverkan har inget regionbidrag utan finansieringen sker via externa och interna intäkter från kunder.

Revisionen

Förtroendevalda revisorers uppgift är att vara ett demokratiskt kontrollinstrument.

Syftet är att pröva om:

- Regionstyrelsens och nämndernas verksamhet utövas på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.
- Verksamheten bedrivs enligt politiska mål och intentioner.
- Räakenskaperna är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisorerna ska enligt god revisionssed ha en rådgivande och stödjande roll i förhållande till styrelse och nämnder utan att därför inkräkta på sin oberoende ställning.

Revision, tkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nettokostnad/regionbidrag				
Summa	6 500	6 500	6 500	6 500

Under 2019 gjordes en utökning av regionbidraget till regionens revisorer till följd av regionbildningen, samt att 2018 var ett valår som innebar att två revisionsgrupper arbetade parallellt till och med april 2019. Inför 2020 kvarstår ramen på grund av utökat granskningsuppdrag med anledning av regionbildningen.

Ekonomisk strategi 2020-2022

Styrmodell

I samband med antagandet av 2020-2022 års regionplan ska en ny styrmodell godkännas. Regionfullmäktige beslutar om regionplan och budget med vision, målområden, samt de uppdrag till styrelser och nämnder som ska genomföras under åren 2020-2022.

Styrmodellen ska säkerställa att den politiska viljeinriktningen blir känd och får genomslag i verksamheterna, att visionen och målen är välförankrade och uppnås framgångsrikt, samt att god ekonomisk hushållning säkras. Styrmodellen innehåller Region Dalarnas vision och målområden. För att säkerställa att styrmodellen genomförs har en ny budgetprocess tagits fram.

Budgetprocessen

- I februari kallar regionstyrelsen alla nämndpresidier och förvaltningsledningar för att redovisa kända förutsättningar som omvärldsbevakning, konjunkturläge, regionens totala ekonomi och uppföljning av föregående år.
- I mars månad fastställer regionstyrelsen riktlinjer till nämnder och styrelser som utgör underlag till kommande dialogdagar i april. En av fullmäktige antagen flerårsplan antagen i november månad året innan utgör grund till dialogen.
- I april genomförs särskilda budgetdialogdagar vars syfte är att fokusera på framtida verksamhet och skapa ett underlag för de politiska prioriteringar som ska göras under kommande år. Effekter och konsekvenser har tagits fram och sammanställts av respektive nämnd/styrelse/beredning under mars månad. Huvuduppgiften är dels att hitta en effektiv fördelning av de finansiella resurserna och få till en styrning av verksamheten där fokus ligger på kvalitet för patienter och medborgare.
- Vid budgetdialogerna deltar regionstyrelsen, nämndpresidierna samt förvaltningschefer och ekonomer. Även fackliga representanter får delta.
- Efter att dialogerna har genomförts påbörjas arbetet med regionplanen med budget för kommande och de två efterföljande åren. Nämnderna/styrelserna kan återigen kallas till ett uppföljande möte för att fördjupa sig i någon särskild fråga. Ekonomiavdelningen ska vara delaktiga i arbetet och samarbetet mellan tjänstemän och politiken ska vara tätt och gott under arbetets gång. Ekonomiska ramar tas fram för varje styrelse och nämnd. Efter MBL-förhandling läggs förslag till budget fram vid regionstyrelsens sista möte före sommaruppehållet. Beslut tas av regionfullmäktige under dess sista möte inför sommaren.
- Vid valår beslutas om en preliminär budget i juni som sedan fastställs i november. Skattesats för kommande år fastställs av fullmäktige i juni, men kan justeras under hösten.
- Från det att regionfullmäktige har beslutat om budgeten i juni och fram till slutet av september pågår arbetet med en detaljerad budget och verksamhetsplan för kommande år. Den detaljerade budgeten och

verksamhetsplanen ska vara anpassad till de ramar som regionfullmäktige har fastställt och de av fullmäktige fastställda målområdena. Varje nämnd/styrelse presenterar en verksamhetsplan som innehåller nämndens uppdrag, mål, indikatorer samt nyckeltal och en detaljerad budget på verksamhetsnivå.

- När nämnden fastställt sin plan arbetar verksamheterna vidare med att upprätta sina aktivitetsplaner. Aktivitetsplanerna ska beskriva de aktiviteter som planeras och hur de bidrar till att målen uppfylls.
- I början av oktober samlar regionstyrelsen nämnder/styrelser där det bedöms vara nödvändigt för ytterligare avstämning av verksamhetsplan eller budget.
- I november kan regionens budget i undantagsfall omprövas. Motivet till en sådan förändring kan vara yttre faktorer såsom förändrat skatteunderlag, ändrade lagar eller förordningar som påverkar regionen så pass att en omprövning måste ske.
- I december ska varje nämnd/styrelse fastställa sin budget och verksamhetsplan. Regionstyrelsen ska delges samtliga nämnders och styrelser budget och verksamhetsplan senast den 15 december.

Samtliga nämnder och styrelser ska fortlöpande arbeta med effektiviseringar och rationaliseringar i syfte att uppnå ökad kvalitet och produktivitet.

Uppföljning

Uppföljning används som grund för planeringen där erfarenheter av det som hänt utnyttjas vid planering för framtiden. Uppföljning sker löpande genom månadsrapporter, tertialrapporter och delårsrapporter. I periodrapporten ska det ekonomiska läget beskrivas där budget är utgångspunkten för jämförelse samt förslag till åtgärder om budgeten inte kan hållas.

Uppföljning sker också av ett enskilt år i årsredovisningen. Där följs de strategiska målen, nyckeltalen och det ekonomiska utfallet upp. Genom att arbeta med analyser, uppföljning och jämförelser skapar det en bättre helhetsbild för våra verksamheter och för våra resultat.

Ledningens genomgång är ett värdefullt verktyg för uppföljning.

Intern kontroll

För att säkerställa att styrningen är god krävs en intern kontroll. Regionfullmäktige beslutar om reglerna och regionstyrelsen har det övergripande ansvaret att se till att det finns en god intern kontroll. Varje nämnd och styrelse ansvarar för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde och ska varje år anta en plan för den interna kontrollen.

Hela organisationen och dess verksamheter ska omfattas av den interna kontrollen. Varje år genomförs en riskanalys av de processer och rutiner som finns inom respektive enhet. Riskerna identifieras och väsentlighetsanalyseras samt att det görs en bedömning huruvida eventuella ytterligare åtgärder behöver vidtas. Resultatet av den genomförda risk- och väsentlighetsanalysen ligger sedan till grund för att ta fram internkontrollplanen.

Finansiella förutsättningar, god ekonomisk hushållning och strategi

Samhällsekonomi

Den 13 maj släpptes SKL:s ekonomirapport. Enligt rapporten är kommuner och regioner i början av en period med mycket stora krav på omställning. En ekonomiskt stark period går mot sitt slut och omfattande åtgärder kommer att bli nödvändiga. I tidigare rapporter har SKL bland annat skrivit om digitaliseringens möjligheter och att arbetslivet behöver förlängas om vi ska klara kommande års utmaningar. I ekonomirapporten för år 2019 beskriver SKL behovet av att arbeta förebyggande för att möta effekterna av den demografiska utvecklingen. Sundare levnadsvanor i befolkningen anses kunna förebygga 80 procent av hjärt- och kärlsjukligheten respektive 30 procent av cancersjukligheten. Vidare kan ett urval av tidiga insatser under barndomen förhindra negativa konsekvenser på grund av psykisk ohälsa längre fram i livet. Det blir allt viktigare att kunna ge individriktade råd för att förbättra chansen till en god hälsa, sannolikt med stöd av ny teknik och mer AI-stöd.

Nyckeltal för den svenska ekonomin, ur SKL's EkonomiNytt 07/ 2019

Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BNP *)	2,4	2,4	1,4	1,4	1,4	1,5
Sysselsättning, tim *)	2,1	2,4	0,9	-0,4	-0,2	0,4
Relativ arbetslöshet, procent	6,7	6,3	6,3	6,5	6,8	6,8
Timlön, nationalräkenskaperna	2,5	2,2	2,8	3,1	3,2	3,3
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,3	2,6	2,9	3,2	3,2	3,3
Inflation, KPIF	2,0	2,1	1,7	1,9	1,8	2,0
Inflation, KPI	1,8	2,0	2,0	2,4	2,4	2,6
Realt skatteunderlag	1,0	1,1	1,2	0,3	0,3	1,0
Befolkning15-74 år	1,1	0,8	0,5	0,4	0,4	0,5

*Kalenderkorrigerad

Region Dalarnas ekonomi och strategi

Region Dalarna går, liksom SKL förutspår, mot ett kärvare ekonomiskt läge och de ekonomiska förutsättningarna ställer krav på effektiviseringar och riktade besparingar för att uppnå en god ekonomisk hushållning i enlighet med de finansiella målen.

Regionens verksamheter måste eftersträva en ökad produktivitet och effektivitet genom ett aktivt arbete med nya arbetssätt, stöd av digitalisering, rätt använd kompetens och förebyggande verksamhet, med mera. Viktiga verktyg är produktionsplanering, kontinuerlig uppföljning, att agera vid avvikelser, arbete med ständiga förbättringar samt ständiga prioriteringar.

	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Finansiella mål*					
Årets resultat, mkr (enl balanskrav)	65	100	125	150	200
Resultatet, enl balanskravet, ska vara ett överskott på minst 1% åren 2019-2021 men 2% senast år 2022	0,7	1,0	1,7	2,0	2,6
Styrelsen och nämnderna ska hålla fastslagen budget och inte överskrida budgeterad nettokostnadsutveckling, %*		100	100	100	100
Finansiell placering ska matcha pensionsskuldens utveckling och ske med minst 400 mnkr per år %*		100	100	100	100
* Målen omformulerade mellan 2018 och 2019					

God ekonomisk hushållning

Syftet med god ekonomisk hushållning är att skapa så stor nytta som möjligt för medborgarna med de resurser som står till förfogande. För att skapa handlingsutrymme för att utveckla verksamheten och klara kommande investeringar och pensionsåtaganden måste budgeterade resultatmål uppnås. God hushållning förutsätter en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling som ger handlingsberedskap för framtiden.

Skattesats

Under 2020 och planperioden 2021-2022 beräknas skatteintäkterna utifrån oförändrad skattesats, 11,63. Prognosen för skatteunderlaget utgår från de preliminära beräkningar som SKL redovisade i maj 2019, *Ekonominytt nr 7/2019*.

Skatteintäkter, generella statsbidrag, utjämning och befolkningsprognos

Jämfört med den planering som vid fullmäktiges sammanträde i november 2018 beslutades för 2020-2021, minskar prognosticerade skatteintäkter under perioden. Den senaste skatteunderlagsprognosen bygger på befolkningsprognosen från SCB per den 12 april och visar på en svagare utveckling av Dalarnas befolkning än tidigare prognoser. Fram till år 2022 beräknas antalet invånare öka med cirka 4600 personer jämfört med 2018.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dalarna totalt	287 191	288 452	289 618	290 747	291 831	292 870
Procent av riket	2,81%	2,82%	2,78%	2,77%	2,76%	2,75%
Andel 80 + i Dalarna	17 715	18 192	18 456	19 001	19 694	20 549
	6,17%	6,31%	6,37%	6,54%	6,75%	7,02%
Andel 20-64 i Dalarna	153 130	152 976	152 678	152 303	152 102	152 060
	53,32%	53,03%	52,72%	52,38%	52,12%	51,92%

Nedanstående tabell visar hur skatteintäkterna utvecklats de senaste åren, samt en prognos för budgetperioden, enligt SKL:s Ekonominytt 7/2019.

Mnkr	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018 *	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Skatteintäkter	6 188	6 436	6 844	7 042	7 185	7 358	7 581
Utgjämning	1 195	1 332	1 470	1 613	1 613	1 658	1 675
Generella statsbidrag	774	827	853	877	908	908	932
Summa	8 157	8 595	9 167	9 532	9 706	9 924	10 188
Utveckling	5,3%	5,4%	6,7%	4%	2,4%	2,2%	2,7%

* I 2018 års resultat inkluderas skatteväxlingen som skedde mellan dåvarande landstinget Dalarna och länets kommuner i samband med övertagandet av huvudmannaskapet för kollektivtrafiken. Utan kollektivtrafiken uppgick utvecklingen till 2,7%.

Statsbidrag för läkemedel

Statsbidraget för läkemedel har uppräknats med samma uppräkning som använts för all verksamhet i Region Dalarna det vill säga 2,2 %. Av regeringens vårproposition framgår att läkemedelsramen utökas med 630 mnkr vilket skulle ge 10-15 mnkr mer till Dalarna. Detta är medräknat i budgeten.

Kostnadsutjämning

Det förslag till förändringar av kostnadsutjämning som finns innebär att Region Dalarna, vid ett fullt införande, skulle erhålla 1 003 kr mer per invånare eller cirka 288 miljoner kronor mer än i nuvarande system. Nuvarande budgetförslag tar inte hänsyn till den extra intäkten som möjligen kan införas från 2021.

Utveckling av personalkostnader, löneutrymme

Inför 2019 års lönerörelse skapades ett centralt löneutrymme att fördelas efter genomförd löneöversyn. Utrymmet felräknades på grund av att vissa poster inte kan ingå i ett gemensamt löneutrymme, utan finansieras via andra inkomster än regionbidrag. Utrymmet är därför justerat i 2020 års budget. Storleken på löneutrymmet - som återfinns hos Finansförvaltningen - uppgår till cirka hälften av det utrymme som finns tillgängligt.

Nedanstående tabell visar de två senaste årens löneökningar. Årets lönerrevision håller tidplanen, vilket innebär att nya löner betalas ut med junilönen och är antingen retroaktiv per den 1 april för majoriteten, alternativt per den 1 maj för dem som omfattas av Kommunals avtalsområde.

SKL, Sobona och OFR Hälso- och sjukvård, där Vårdförbundet ingår, har i dagarna enats om ett nytt avtal för omkring 90 000 medarbetare i vården som främst omfattar sjuksköterskor, röntgensjuksköterskor, biomedicinska analytiker och barnmorskor.

Avtalsperioden är tre år, från 1 april 2019 till 31 mars 2022. Avtalet är möjligt att säga upp efter två år av avtalsperioden.

Det nya avtalet är sifferlöst och möjliggör lokal lönebildning med en individuell och differentierad lön. Enligt det nya avtalet ska centrala parter stödja lokalt arbete med att ta fram, utveckla och implementera karriärmodeller. Strukturerade och väl fungerande karriärmodeller kan bidra till att nå verksamhetens mål och till medarbetarnas kompetens- och löneutveckling. Avtalet är slutförhandlat och under medling behöver centrala parter tid på sig att göra förändringar, tillägg och upprätta avtalshandlingar. Det nya avtalet, HÖK 19, beräknas därför vara tillgängligt i sin helhet under vecka 21.

	2017	2018
Löneökning i procent	2,85	2,68

Löne- och prisförändringar

Uppräkning för löne- och prisuppräknings, exklusive hyror för egna lokaler, uppgår till 2,2 procent för perioden 2020-2022. Avseende specialisttandvård, förmånsläkemedel och högspecialiserad vård har uppräkning skett enligt SKL:s prognos för LPIK (prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner).

SKL räknar framgent med fallande läkemedelspriser efter en tillfällig ökning under 2016 och 2017. Prisförändringarna är beräknade på befintligt sortiment, inklusive generika. Effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar, etcetera ingår. Eventuell merkostnad för nya läkemedel ingår inte i SKL:s prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas inte som en prisförändring.

Nedanstående tabell visar prognos för LPIK för perioden.

Årlig procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022
LPIK inkl läkemedel	2,4	2,5	2,5	2,3
- Timlön	2,9	3,2	3,2	3,3
- Sociala avgifter	3,0	3,1	3,3	1,9
- Läkemedel	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
- Förbrukning	2,6	2,5	2,5	2,7
LPIK exkl Läkemedel	2,8	3,0	3,0	2,8

Källa: SKL's EkonomiNytt 07/2017

Region Dalarna följer förslaget från SKL avseende internränta för beräkning av kapitalkostnader - ej fastigheter - för (aktiverade) investeringar. Detta för att kunna användas i internredovisningen. Den föreslagna internräntan återspeglar sektorns genomsnittliga lånekostnad.

Internräntan föreslås för år 2020 att vara 1,5 procent, vilket är oförändrat jämfört med internräntan år 2019. För fastigheter uppgår internräntan till 1,6 procent år 2020, vilket är en sänkning från 2019 års 1,8 procent.

Likviditet

Ett kortsiktigt mål med likviditeten, exklusive placerade pensionsmedel, är att den fortlöpande ska ha en positiv utveckling och garantera adekvat kortsiktig betalningsberedskap. Vid årsskiftet 2018 uppgick likvida medel, exklusive pensionsmedel, till 562 miljoner kronor. Därutöver var 791 miljoner kronor placerade som pensionsmedel.

Pensionskostnader

Regionens pensionsskuld är nuvärdet av de löften som utlovats till de nuvarande och tidigare anställda. Beloppet tas upp i redovisningen, antingen som en skuld, eller som en ansvarsförbindelse. Storleken på Region Dalarnas pensionsskuld vid utgången av 2018 var totalt 7 840 miljoner kronor varav 3 208 miljoner kronor redovisades i balansräkningen och 4 632 miljoner kronor redovisades utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse.

Nedanstående tabell visar pensionsutbetalningar samt pensionsavsättningar 2018-2022.

Pensionskostnader och ansvarsförbindelse	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Pensionsutbetalningar inkl särskild löneskatt och finansiell kostnad (resultaträkningen)	868	902	970	1024	1055
Avsatt till pensioner inkl särskild löneskatt (balansräkningen)	3 208	3600	3871	4228	4575
Ansvarsförbindelse	4632	4578	4457	4385	4309

Källa: KPA Pension, prognos körningsdatum 2019-04-17 samt Årsredovisning 2018, Landstinget Dalarna.

Lån

Liksom SKL:s ekonomirapport indikerar, kräver högre investeringsnivåer ett ökat behov av externfinansiering eller ianspråktagande av egna medel. Tidigare har lån för uppförande av ny vårdbyggnad 2011, samt finansiering av kapitalbehov och lösen av revers hos Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) tagits. Låneskulden avses årligen amorteras med 100 miljoner kronor under 2019-2021.

Investeringar 2020-2022

Investeringar som ligger till grund för investeringsbudget 2020 och plan för 2021-2022 har under våren arbetats fram av respektive nämnd. I samband med Regionstyrelsens ingångssättningsbeslut för nyinvesteringar ska effekthemtagning och konsekvenser för verksamhetens driftbudget redovisas och beslutas.

I nedanstående tabell framgår hur investeringsbehovet och preliminära ramar fördelar sig på respektive nämnd:

Sammanställning investeringar 2020-2022	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
(mnkr)			
Nämnd			
Hälso- och sjukvård *)	107	116	35
Central förvaltning	1	0	0
Central förvaltning, IT-investeringar	110	86	128
Hjälpmedel Dalarna	36	31	31
Hörsel och syn Region Dalarna	2	2	1
Kultur och Bildning	7	8	2
Regionservice	8	7	8
Kostsamverkan Mora	1	1	1
Tandvård	19	19	9
Kollektivtrafik	9	0	0
Fastighet inkl. Dalatrafik	480	565	665
Summa	780	835	880
Investeringsram	780	600	600
- varav Pågående fastighetsinvest	80		
*) inkl Akutpott 25 mnkr			

I samband med Regionstyrelsens ingångssättningsbeslut för nyinvesteringar ska effekthemtagning och konsekvenser för verksamhetens driftbudget redovisas och beslutas. Definitiva ramar besluts i november och effekthemtagning och konsekvenser ska vara definierade till dess.

Uppskattningsvis beräknas nyinvesteringar öka driftkostnaden med 30-35 miljoner kronor *utan hänsyn till effekthemtagningar*.

Nyckeltal – tabell

Nyckeltal	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Skatteintäcks- och generella statsbidragsutveckling, %	6,7	2,2	1,8	2,2	2,6
Nettokostnadsutveckling, %	5,0	2,5	1,4	1,7	2,2
Årets investeringar, mnkr	464	711	780	835	880
Placerade pensionsmedel, mnkr	791	1208	1591	1 991	2391
Soliditet, %	1	3	3	5	7
Soliditet inkl ansvarsförbindelse, %	-88	-75	-66	-55	-46
Lån vid årets slut, mnkr	300	204	100	0	0
Ansvarsförbindelse pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt, mnkr	4 632	4 578	4 457	4385	4309
Pensionsavsättning, förmånsbestämd ålderspension inkl löneskatt, mnkr	3 208	3 504	3 871	4228	4576

Driftbudget – 2020

Driftbudgeten beräknas omsluta 9 450 miljoner kronor under 2020. Jämfört med 2019 har de riktade statsbidragen flyttats tillbaka till Finansförvaltningens driftbudget. Finansförvaltningens ram rymmer också det kollektiva effektivitetspaketet som särskilt riktas till Hälso- och sjukvårds-, samt Kollektivtrafiknämnden. Förvaltningarna ska senast vid dialogmöte i oktober återkomma till Regionstyrelsen med åtgärdsplaner för hur besparingarna ska kunna verkställas. Den tidigare struktur- och förändringsplanen är från och med 2020 helt avvecklad.

Nedanstående tabell visar en sammanställning av de ekonomiska ramarna för den planerade verksamheten.

Ek ramar driftbudget, tkr

Hälso- och sjukvårdsnämnd / Hälso- och sjukvård	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år	4 887 667	5 013 677
Prisuppräknning exkl hyror	101 297	103 767
Löner till centralpott inkl social avgifter,	-77 787	
Korrigerigering enl februaribeslut	30 000	
Medicinsutveckling, februaribeslut	29 000	
Medicinsk utveckling årlig ökning		20 000
Satsning för att öka produktivitet och tillgänglighet	50 000	
Asyl och migranthälsan/kris och trauma	-6 500	9 000
	5 013 677	5 146 444
Landstingsbidrag föreg år, förmånsläkemedel	570 514	591 053
Indexuppräknig 3,0%	20 539	17 732
Summa förmånsläkemedel	591 053	608 785

Landstingsbidrag föregående år, högspec. vård	559 019	579 144
Indexuppräknings 3,0%	20 125	17 374
Summa Högspec. vård	579 144	596 518
Summa	6 183 874	6 351 747

Regionstyrelsen / Hälsoval, beställarenhet	2019	2020
Hälsovalsersättning föregående år exkl läkemedel	1 155 844	1 204 896
Löne- och prisuppräknings	30 052	26 508
Patientavgifter	7 000	
Samverkan för god vård vid utskrivning	8 000	
Justering sociala avgifter		
Landstingsbidrag föregående år		
Löne- och prisuppräknings		
medicinsk utveckling		4 000
cellprover statsbidrag	4 000	
Summa hälsovalsersättning exkl läkemedel	1 204 896	1 235 404
Förmånsläkemedel föregående år	199 643	202 645
Indexuppräknings	3 002	4 458
Summa förmånsläkemedel	202 645	207 103
Hälsoval, stab		
Ram föregående år	3 041	3 105
Löne- och prisuppräknings	64	67
E-hälsa, objektspecialist		500
Specialisttjänst		980
Korr ram 2019		52
Summa stab	3 105	4 704
Summa	1 410 646	1 447 211

Hälso- och sjukvårdsnämnd / Hörsel och syn		
Region Dalarna	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år	59 901	61 052
Priskompensation exkl. hyror	1 242	1 317
Medicinsk utveckling, benförankrad hörselapparat	1 000	
Avgår central lönepott	-891	
Sparkrav	-200	
Summa	61 052	62 369

Regionstyrelsen / Central förvaltning	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år	324 906	312 733
Prisuppräknings exkl. hyror	6 823	6 596
Avgår central lönepott	-8 978	8 978
Ny avsättning central lönepott		-4 800
Dalaflyget	400	

Besparing	-900	
Anställningsförmåner		-7 000
Utökning tjänster HR och upphandlingsenhet	3 000	
Lokala hälso- och sjukvårdsberedningar	-3 078	
E-hälsa objektspecialist, till Hälsoval		-500
Hälsa och välfärd	1100	
Almi till regional utvecklingsförvaltning	-2 693	
Landstingets tidigare medlemsavgift i Region Dalarna, till regional utvecklingsförvaltning	-6 968	
Coompanion till regional utvecklingsförvaltning	-525	
Tjänst internationella och EU-frågor	-900	
St-tjänst Arbets- och miljömedicin	546	
Kunskapstyrningsamverkansnämnd, programråd		
Äldres hälsa		200
Kunskapsnätverk, Samisk hälsa		200
samordnare bevakning Falun		4 510
Samordnare bevakning Mora		5 800
samordnare Hyra Ludvika		611
Summa	312 733	327 328

Regionstyrelsen / Finansförvaltningen	2019	2020
Pensionskostnader inkl löneskatt och förvaltning	786 000	839 700
Internt påslag för pensioner schablon	-500 000	-517 000
Interna räntor	-60 000	-60 000
Patientförsäkring, premie	39 000	43 509
Omställningsanslag	55 000	40 000
Moms tandvård	-13 000	-13 000
utveckling/oförutsett	72 996	39 725
Medicinsk utveckling läkemedel, kostnadsfri tandvård	20 000	22 400
Förhöjda kostnader, MIT, indexering		76 000
Effektivisering läkemedel, sjukresor, vård i egen regi/vårdförs, hyrpersonal		-125 000
Satsningar nationella överenskommelser	127 000	170 000
Särskilda statsbidrag	-227 000	-320 000
Central lönepott inkl sociala avgifter	96 905	59 800
Korrigerig februaribeslut lönepott	-30 000	
Övergångsersättning kollektivtrafik	-14 407	0
Varaktig vård		-20 000
Hälsa och välfärd	-1 100	-1 100
Kommunernas del av Almi	-3 418	-3 418
Färdtjänstlegitimerig	-4 836	-4 836
Övrigt (förändring löneskuld)	5 000	6 000
Summa	348 140	232 780

Fastighetsnämnden/Regionfastigheter	2019	2020
Avkastningskrav	-24 200	-29 300
Summa	-24 200	-29 300

Servicenämnden/Regionservice	2019	2020
Avkastningskrav	-9 200	-9 900
Besparing	-700	
Summa	-9 900	-9 900

Kultur- och bildningsnämnden	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år	153 046	158 843
Prisuppräkning exkl hyror	3 199	3 267
Avgår central lönepott	-2 034	
Överföring regional utveckling barn&unga	-1 300	
Ökad hyra Tallen Dalarnas museum	4 332	150
Prioriteringar Kultur- och bildningsplan	2 000	
Besparing total bidragsgivning	-400	
Summa	158 843	162 260

Tandvårdsnämnden	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år, folktandvård	206 006	209 402
Prisuppräkning exkl hyror	4 326	4 577
Avgår central lönepott	-6 030	6 030
Ny avsättning central lönepott		-1 130
Index specialisttandvård 3%	600	1 518
Kostnadsfri tandvård för unga upp till 23 år	4 500	0
	209 402	220 397
Landstingsbidrag föregående år, tandvårdsstöd	35 432	36 176
Prisuppräkning exkl hyror	744	796
	36 176	36 972
Summa	245 578	257 369
Avkastningskrav	-6 200	-6 900
Besparing	-700	
	-6 900	-6 900

Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år	2 783	2 784
Prisuppräkning exkl hyror	52	61
Avgår central lönepott	-51	
Summa	2 784	2 845

Patientnämnden	2019	2020
Landstingsbidrag föregående år	6 068	6 099
Prisuppräkning exkl hyror	126	134
Avgår central lönepott	-95	
Summa	6 099	6 233

Kollektivtrafiknämnden	2019	2020
Ingående landstingsbidrag	578 113	596 890
Prisuppräkning	15 031	12 959
Avgår till central lönepott	-1 090	
Färdtjänstlegitimerig	4 836	
Summa	596 890	609 849

Regionala utvecklingsnämnden	2019	2020
Ingående regionbidrag	21 644	28 840
Prisuppräkning	560	627
Coompanion	525	
Almi företagspartner GävleDala AB	6 111	
Avgår central lönepott		-620
Tillskott nämnd och BDU		700
Summa	28 840	29 547

Revision	2019	2020
Revisionsverksamhet	6 500	6 500

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar verksamhetens beräknade kostnader och intäkter, beräknade skatteintäkter och statsbidrag samt finansiella kostnader och intäkter. Skillnader mellan intäkter och kostnader utgör årets resultat.

RESULTATBUDGET, mnkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Verksamhetens intäkter	1 595	1 539	1 564	1 564	1 564
Riktade statsbidrag nationella ök	266	227	320	320	320
Jämförelsestörande intäkt	34				
Verksamhetens kostnader	-10 604	-10 737	-10 954	-11 106	-11 310
Avskrivningar	-359	-350	-380	-390	-400
Verksamhetens nettokostnad	-9 068	-9 321	-9 450	-9 612	-9 826
Skatteintäkter 1)	6 844	7 042	7 185	7 358	7 581
Generella statsbidrag och utjämning 2)	2 323	2 490	2 521	2 566	2 607
Verksamhetens resultat	99	211	256	312	362
Finansiella intäkter	8	5	5	5	5
Jämförelsestörande poster	47				
Finansiella kostnader 3)	-89	-116	-136	-167	-167
Resultat efter finansiella poster	65	100	125	150	200
Årets resultat enligt balanskravet	65	100	125	150	200
1) Skatteintäkter:					
Preliminära skatteintäkter	6 870	7 042	7 185	7 358	7 581
Avräkning innevarande år	-6				
Avräkning föregående år	-20				
Summa	6 844	7 042	7 185	7 358	7 581
2) Generella statsbidrag och utjämning					
Inkomstutjämningsbidrag	1 383	1 466	1 459	1 498	1 545
Regleringsavgift	-87	-46	-56	-60	-95
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Kostnadsutjämningsbidrag	174	193	210	220	225
Statsbidrag läkemedel	801	855	886	908	932
Statsbidrag för flyktingar	52	22	22	0	0
Summa	2 323	2 490	2 521	2 566	2 607
3) Finansiella kostnader					
Räntedel pensionskostnader	-86	-116	-130	-161	-176
Ränta övrigt	-3	-6	-6	-6	-6
Summa	-89	-116	-136	-167	-182

Balansbudget

BALANSBUDGET, mkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella	40	40	30	20	18	0
Byggnader och mark	1 925	2 313	2 125	2 359	2 754	3 239
Maskiner och inventarier	820	1 061	914	1 010	1 062	1 057
Pågående investeringar	155					
Finansiella anläggningstillgångar	241	227	241	241	241	241
Summa anläggningstillgångar	3 181	3 641	3 310	3 630	4 075	4 537
Omsättningstillgångar						
Förråd	42	45	42	42	42	42
Kortfristiga fordringar	631	567	631	631	631	631
Kortfristiga placerade pensionsmedel	791	1 208	1 191	1 591	1 991	2 391
Likvida medel exkl pensionsmedel	562	388	525	581	543	612
Summa omsättningstillgångar	2 026	2 208	2 389	2 845	3 207	3 676
SUMMA TILLGÅNGAR	5 206	5 849	5 699	6 475	7 282	8 213
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital	59	169	86	211	361	561
varav årets resultat	65	100	27	125	150	200
Avsättningar						
Pensionsavsättning	3 208	3 600	3 520	3 871	4 228	4 576
Summa avsättningar	3 208	3 600	3 520	3 871	4 228	4 576
Skulder						
Avräkning Landstinget - Dalatrafik	-44					
Långfristiga skulder	304	204	204	100	0	0
Kortfristiga skulder	1 679	1 876	1 889	2 293	2 693	3 076
Summa skulder	1 939	2 080	2 093	2 393	2 693	3 076
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTT- NINGAR OCH SKULDER	5 206	5 849	5 699	6 475	7 282	8 213

Finansieringsbudget

FINANSIERINGSBUDGET, mkr						
	Bokslut 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Den löpande verksamheten						
Årets resultat	65	100	27	125	150	200
Avskrivningar	359	350	371	380	390	400
Försäljningar/utrangeringar	-31					
Avsättning pensionsskuld	298	400	312	351	357	348
Ökning(-) minskning(+) förråd	4					0
Ökning(-) minskning(+) fordringar	-101					1
Ökning(-) minskning(+) kortfristiga skulder	21					
Kassaflöde från löpande verksamhet	615	850	710	856	897	949
Investeringsverksamhet						
Investeringar	-464	-600	-655	-700	-835	-880
Finansiella avyttringar	41	-50				
Finansiella investeringar	-64					
Utbetald utdelning	2					
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-485	-650	-655	-700	-835	-880
Förändring av långfristiga skulder	0	-100	-100	-100	-100	0
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	0	-100	-100	-100	-100	0
Årets kassaflöde	130	100	-45	56	-38	69
Likvida medel, inkl plac medel vid årets början	1 223	1 496	1 353	1 308	1 364	1 326
Likvida medel, inkl plac medel vid årets slut	1 353	1 596	1 308	1 364	1 326	1 395
Förändring likvida medel	130	100	-45	56	-38	69
lån vid årets början	300	300	300	200	100	0
lån vid årets slut	300	200	200	100	0	0